

Malé holešovské Pompeje

Tak nazval svou studii o objeveném raně barokním mostu do holešovského zámku výzkumný pracovník Národního památkového ústavu Mgr. Jan Štětina. Tento unikátní objev byl učiněn v rámci stavebně-historického průzkumu areálu holešovského zámku. Pod travnatým povrchem parčíku před vstupem na rampu k zámecké bráně i v nitru rampy samotné se totiž ukrývá pozoruhodný podzemní labyrint, sestávající ze středověkých prostor a souvisejících, zčásti zasypaných barokních konstrukcí. Průzkum této části komplexu holešovského zámku přinesl závažná svědectví o vývoji stávajícího objektu i jeho předchůdce. Současně zvýšil výčet pozoruhodností holešovského zámku o unikátní stavební a technickou památku – dobře dochovaný raně barokní most, nacházející se v přístupové rampě před západním, vstupním průčelím zámku. Most, zasypaný v sutí a konzervovaný tak v „pompejánské“ situaci byl objeven již v roce 2006. Další informace o stavu a detailech mostu pak přineslo částečné odkrytí jeho bočního líce na jaře 2016. Ještě před objevem zachovaného torza mostu byla známá konstrukce, nacházející se před ním, podzemní rozlehlý prostor – kamenný sklep, který je situován pod parčíkem vlevo od vstupní cesty. Rozměrný interiér obdélného půdorysu vymezuje kamenné, zdívko, pojené vápennou maltou. Předpokládáme, že obvodové zdívko sklepa náleží pozdně středověké, tedy gotické stavební etapě holešovského hradu, rámcově datovatelné do pozdního 15. století. Sklep zřejmě poukazuje na existenci rozměrného palácového křídla, napojujícího se k západnímu křídlu někdejšího hradu a odstraněného při raně barokní výstavbě stávajícího zámku v polovině 17. století. Původní plochý (trámový?) strop byl v rámci starší fáze renesanční přestavby kolem poloviny 16. století nahrazen masivní klenbou.

Gotický holešovský hrad, přestavěný na renesanční zámek byl během třicetileté války velmi poničen válečnými událostmi, pravděpodobně vyhořel a nový majitel holešovského panství, moravský zemský hejtman Jan z Rottalu ho nechal po roce 1651 z větší části strhnout a započal s velkorysou stavbou raně barokního, manýristického zámku, který v Holešově stojí doposud v prakticky původní podobě. Z původního hradu a renesančního zámku se zachovaly jen stavební detaily ve stávající zámecké konstrukci a právě ona před zámkem dochovaná podzemní místnost. Na ni navázala další, velkolepá stavba. Stavebník nového zámku, císařský architekt Filiberto Luchese totiž původně (a zřejmě provizorně) umístil vstup do nové reprezentativní čtyřkřídlé budovy zámku do její delší, severní fasády, obrácené ke kostelu sv. Anny, tudý se totiž původně vcházelo a vjíždělo do starého hradu i renesančního zámku. Ale již za několik málo let (zřejmě v šedesátých letech 17. století) přenesl vstup k nově budované komunikaci, vedoucí do města ke kratší, západní fasádě zámku, kde se nachází dodnes. Zajímavé je, že pískovcový oblouk vrat byl zřejmě přemístěn od onoho původního vstupu naproti sv. Anny – je zjevné, že je na své místo umístěn druhotně. I tento reprezentativní vstup do zámku byl původně pouze v šířce vrat. A na tuto šířku stavebníci vybudovali někdy v šedesátých – sedmdesátých letech sedmnáctého století mohutný zděný dvouobloukový most, přiložený zevně k jihovýchodnímu nároží ponechaného torza gotického palácového křídla (oné podzemní místnosti). Most o délce asi 10 m a šířce

přibližně 4,7 m je zděný z lomového kamene, lokálně proloženého cihlou a sestává z dvojice valeně zaklenutých oblouků, oddělených masivním pilířem obdélného půdorysu. Těleso mostu původně pokrývala jednovrstvá omítka. Ta přecházela i na příkopovou zeď, napojující se na západní zakončení mostu. Když se zřejmě v první polovině 18. století rozšiřoval vstup do zámku o dvojici dveří kolem původních vrat (na místě současných dveří totiž dle původního projektu byla okna), most již svou šířkou nepostačoval a byl proto obestavěn širší vstupní rampou, která jej vlastně „spolkla“ a tím i zachovala. Protože se tato, v 19. století dále upravovaná a přestavovaná vstupní rampa začala v posledních letech rozpadat, rozhodlo se město Holešov pro její rozsáhlou rekonstrukci – a prvním krokem bylo vykopání sondy, která odhalila tělo starého mostu. Provedené průzkumy naznačují jeho dobrý stavební stav, k němuž jistě napomohla i forma přirozené „konzervace“, když most v zásypu vstupní rampy spočíval téměř dvě stovky let. Holešovský zámecký most svým rozsahem a formou dochování předčí další mostní konstrukce 17. a 18. století, dosud známé z regionu východní Moravy – most na Velehradě a v Malenovicích u Zlína. Na Velehradě se v těsné blízkosti cisterciáckého kláštera, při kapli sv. Jana Nepomuckého, dochoval architektonicky kvalitní jednoobloukový most z druhé půlky 18. století, zbudovaný z tesaných pískovcových kvádrů a zřejmě původně doplněný i sochařskou výzdobou. Holešovský most sice nedosahuje architektonické kvality mostu velehradského, díky relativně brzkému ukončení své funkce však zůstal dochován v téměř úplné autenticitě své formy i materiálu. Naopak, další zmíněná konstrukce, nacházející se na hradě v Malenovicích u Zlína, je zachována v novodobě upraveném stavu – spíše než o most se však v tomto případě jedná o podklenutý, bočními zdmi a střílnami vybavený spojovací koridor mezi předhradím a jádrem hradu, vybudovaný patrně v době hrabat z Lichtensteinu-Castelcornu, tedy na konci 17. století. V rámci představených historických konstrukcí lze holešovský barokní most vnímat jako unikátní stavbu, jejíž potenciál v kontextu celého areálu zámku zvyšuje i jedinečná vazba na dochovaný, pozdně středověký klenutý suterén. Nesmírně atraktivní a dosud téměř neznámé historické konstrukce a prostory, dochované v předpolí holešovského zámku, tak nabízejí ojedinělou možnost návštěvnické prezentace, spojenou s pohledem do složitých stavebních dějin objektu a znásobenou přítomností autenticky dochovaných stavebních konstrukcí s vysokou estetickou a výpovědní hodnotou. Při rekonstrukci vstupní rampy bude tento raně barokní most očištěn, nová rampa jej vlastně překlene a bude umožněn vstup do jejího nitra a tudíž návštěva unikátní konstrukce tohoto zachovaného raně barokního mostu.

Oprava zámeckého mostu se připravovala několik let a nyní konečně dochází k její realizaci. Jelikož se stav komplikoval ochranou hnízdícího vrápence, stavba mohla být zahájena až po výletu po hnízdění, to je od 20. srpna. Provoz na zámku není nijak omezen nebo přerušen. Omezen je pouze vstup do něj. Most bude uzavřen asi dva měsíce a přístup bude umožněn přes zahradu. V průběhu prvního týdne proběhly návozy a bourání. Od 27. 8. je na dobu 8 týdnů přístup zcela uzavřen a veškerá komunikace musí probíhat přes zahradu a to včetně pohybu pěších. Během uzavírky proběhne vybourání stávající komunikace, opěrných zdí a násypů, základy a nadzemní část rámové železobetonové konstrukce. Po její realizaci bude možné od listopadu umožnit přístup přes stavbu koridorem pro pěší s jednorázovými

omezeními v řádu hodin nebo dne (např. aplikace hydroizolace, která musí být realizována celistvě). Po dobu uzávěry bude vstup do zámku zabezpečen pouze zadním vchodem do zahrady. Veškeré práce by pak měly být ukončeny do 15. 12. 2018.